

НИКАМА ТА МАНМАН, НИМЁН ТЕ МАНАҢСМАН

Тивёшсем вәрсә хирёнче

Тивёш ялёнчен Таван сёршыыв ирёклёхёшён сапәсма тухса кайнә ентешсемпе малалла паллаштаратәп. Вёсен ятне, паттәрләхне манар мар.

Никита Васильевич Васильев

Чаваш, 1913 сұлта суралнә. ВЛКСМ членё, Раҗсей Хёрлө Сәрёнке 1939 сұлтанпа. Ишлей районёнчи сар комиссариачё урлә сара илнө.

Сапәсури паттәрләх төслөхөсем пирки кёскен сырса кәтартнисенчен:

«Батарей штабён телефонисчө Никита Васильевич Васильев 1945 сұлхи январён 30-мөшөнке Аданд ялө патёнчен сұрсөр-хөвел тухәснерех канал патёнче пынә сапәсура хәюләх кәтартса дивизи командирёпе полк командирён сәнав пункчөсем хушшинчи лайәх сыхәнәва тивөстерме пултарнә. Ташман артиллерирен тәтәш персе тәнине пәхмасә, лини сине тухса, сичө хутчен тәтәлнә сыхәну линине сыпса йөркенә кёртнө. Н.В. Васильев «Сапәсури паллә ёсөмшөн» медаль илме тивөслө. 1945 сұлхи апрелён 9-мөшө.

«Батарей штабён телефонистне Никита Васильевич Васильев рядовой Днестровск плацдармө сичне пехотәра телефонист пулса сапәснә май, ташман персе тәнине пәхмасәрах, юрәхсәра тухнә сыхәну линине яланах хәвәрт юсама пултарнәшән, пехота подразделенийөсемпе артиллери хушшинчи сыхәнәва вөсөмех тивөстерме пултарнәшән «Сапәсури паттәрләхшән» медальпе наградәланә.

«1945 сұлхи апрелён 6-мөшөнке Шиманторная ялө патёнчен тытәнса наступлени пынә пөтөм тапхәрта Васильев рядовой, команда пункчөн линийөн пусләхө пулнә май, малти линисемпе сыхәнәва татти-сыпписөр тивөстерсе тәма пултарнә. Сыхәну тәтәлсан вәрманта әна йөркенә кёртнө чухне 4 нимөс салтакөпе тан мар сапәсәва көнө, иккөшне персе вөлернө, пөрне тыткәна илнө, сыхәну линине юсанә. Сәк паттәрләхшән әна виссөмөш степень «Мухтав» орденөпе наградәланә.

«1945 сұлхи майән 9-мөшөнке Никита Васильевич Васильев икө юл-ташөпе пөрле сыхәну линине карнә. Нимөссен ушкәнөпе сапәсәва көнө. Ташман ушкәнне салатса янә, задание пурнәсәланә. Н.В. Васильева асәннә паттәрләх төслөхөшөн «Хөрлө сәлтәр» орденпа наградәланә. 687-мөш артиллери полкөн командирө Радужинский подполковник».

Александр Григорьевич Григорьев

Полк штабён связнойө, хөрлө армеец. Ишлей районёнчи Тивёш ялёнче 1917 сұлта суралнә. Чаваш, партире тәмасть.

Сапәсури паттәрләх төслөхө пирки кёскен сырса кәтартнинчен:

«А.Г. Григорьев сапәсусенче хәюләхпа паттәрләх кәтартать, командовани хушәвөсене яланах вәхәтра тата сирөп пурнәсәлать. 1944 сұлхи ноябрөн 23-мөшөнке оперативлә документсене сәнав пунктөнчен полк штабне ситерсе панә чухне ташман пулемечөн вут-сұләмө айне лекнө. Апла пулин те сұхалса кайман, пулеметран персе тәракан зонәран шуса тухса оперативлә документсене кирлө сөре вәхәтра ситерсе панә. Хәюләхпа паттәрләх кәтартнәшән әна «Сапәсури паттәрләхшән» медальпе наградәланә. Полк командирө Козак. Полк штабён пусләхө Ванифатов майор».

Л. КРАСНОВ хатөрленө.

Спорт

Москакассисем «Шупашкар картингра» паләрнә

Иртнө шәматкун Сөнө Шупашкар хулине Чаваш, Тутарстан тата Мари Эл Республикисенчи спортсменсем пухәннә. Вөсем Чаваш Республикин картинг енөпе иртнө «Шупашкар картинг» амәртәван иккөмөш тапхәрөнче мала тухассишөн вай вишнө.

Картингистсем төрлө класра тупәшнә: «микро», «мини», «супер-мини», «ОК» тата «национальный». Чаваш Енри спортсменсем пурө 3 ылтән, 4 кәмөл тата 5 бронза медаль сөнсе илнө.

Сәк амәртура Москакасси тәрәхөнчи спортсменсем лайәхпа паләрнә.

Николай Матросов «мини» дисциплинәра 2-мөш вырән сөнсе илнө. «ОК» номинацире Егор Гурьянов 1-мөш вырәна тухнә. «Национальный» класра вара москакассисем пьедесталән пур картлашкине те йышәннә: Александр Яшмуркин 1-мөш вырән, Сергей Паршев тата Артур Рыжков хысәнхи вырәнсене тухма пултарнә (сән үкерчөкре).

Н. НИКОЛАЕВА.

«Смерш» оперуполномоченнәйө сөнтерөве көтсе илнө

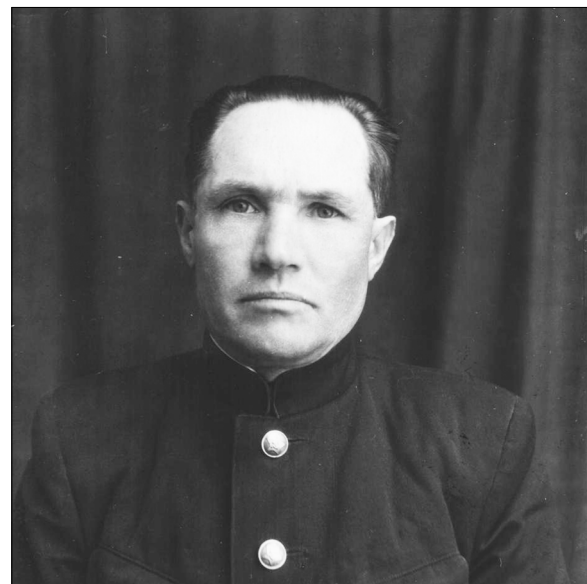
Сән үкерчөкре эсир Аркадий Архипов капитана куратәр. Вәл Москакассинче 1909 сұлхи январён 26-мөшөнке суралнә. 1921 сұлта Москакассинчи пусләмәш шултан вөренсе тухнә. Сәв сұлхине вәл хәр тәләха тәрса юлнә, ашшө Архип Николаевич вилнө, унчченхи сұлта амәшө – вырәс хөрө Мария Семеновна пурнәсран уйрәлнә пулнә. Сәкән хысән Аркадий Гурий шәллөпе (1916 с.с.) ашшөн пиччөшө Федор Николаевич патөнче пурәннә, воспитани илнө.

Аркадий 2 сұл хушши Каршләхра хресчен сәмрәкөсен шулөнче пөлү илнө, йывәрләха пәхмасәр вәл пөлөве малалла үстерме шухәшланә. 1931 сұлта Хусанти финанспа экономика рабфакне вөренме көнө, вөренүре япәх мар ёлкөрни курәнәт, нимөс чөлхипе каласнә, сырнә тата вуланә. Икө сұллә вөренөве вөслөнө хысән Аркадий Архипович Сөнтөрвәрринче тата Шупашкарта төрлө организацире ертүсөре ёслөнө. Вәрсәччен ЧАССР вырәнти топливо промышленнос управленийөн Советски районёнчи вәрман хатөрлевөн ертүсичне тәрәшнә.

1942 сұлхи февралён 2-мөшөнке Советски сар комиссариачө урлә сар ретне тәнә, әна Хөрлө Сәрән политсоставән Винница курсөнке сар ёсне вөренме янә. Унтан вәл көсөн политрук специальносне алла илсе тухнә. Чаваш каччи 274 стрелковәй дивизин 965 стрелковәй полкөн йышөнче хөвел тухәс фронтөнче замполит должносөнке сар тивөсөне пурнәсәланә. Августән 12-мөшөнке Калинин обласөнки Гребенево станцинчи пөр сапәсура әна амантнә.

Сар ёсөнке пысәк әсталәх кәтартнине тата шәннә ёсө сүллө шайра пурнәсланине кура нимөс чөлхине те аван пөлекен Аркадий Архипова тепөр сұлхине «Смерш» контрразведкән оперативлә ёсөнө пулма шәннә. Вәл кәткәс операцисене хутшәннә, ыттисенчен те сирөп ййтнә. Майән 1-мөшөнке әна «Сапәсури паллә ёсөмшөн» медальпе чысланә. Сентябрь – октябрь уйәхөсенче пөлөве вәл Мускав шулөнчи «Смерш» ГУК НКО-ра үстернө, 1944 сұлхи октябрь уйәхөччен Ростов-на-Дону хулинче Сұрсөр Кавказ сар округөн «Смерш» ОКР НКО оперуполномоченнәйөнче тәрәшнә.

Аслә Сөнтерөве Аркадий сәк должносра 2-мөш Украина фронтөнче көтсе илнө. Вәрсәра хәюләхпа паттәрләх кәтартнәшән әна Таван сёршыван Аслә вәрсин 2

степеньлө орденөпе, «Германие сөнтернөшөн», «Будапешта илнөшөн» медальсемпе тата ытти хисөппе чысланә.

Аслә Сөнтерү пирки ыра хыпар сарәлнә пулин те, Аркадий Архиповшән вәрсә вөслөнмен-ха. Хөс-пәшаллә сарсен төп ушкәнөн «Смерш» контрразведка управленийө Австрие ситнө. 1947 сұлхи октябрь уйәхөччен Германинчи ГСОВ 3-мөш ударлә сәрән трофей бригадин 56 уйрәмөн «Смерш» ОКР НКО-н аслә оперуполномоченнәйө сар ёсне малалла тәснә. Сәк тапхәрччен вәл Румынире, Венгрире, Чехословакире, Австрире пулнә.

1949 сұлччен вәл Урал сар округөнче сар ёсөпе тимленө, 1952 сұлччен Чул хула сар округне ёсөпе кусарнә. 1953 сұлхи майән 2-мөшөнке асәннә округән Йошкар-Ола гарнизонёнчен СССР Оборона министрствин саппасне тухнә. Сұл ситнипе 1964 сұлхи декабрөн 31-мөшөнке әна сар учөтөнчен кәларнә.

А. Архипов Армавир хулинче 1915 сұлта суралнә Антонинапа 1940 сұлхи сентябрөн 17-мөшөнке сөмөе савәрнә.

Проект Чаваш Республикин Цифра аталанәвөпе информаци политикин тата массәллә коммукацисен министрөстөи пуләшнине пурнәсәланать.

Ял хусләхө

Техосмотр вәхәчө

Сур аки – сөр ёсөнө көтнө вәхәт. Еппе хатөрленет-ха хресчен сәк ёс сине?

ЧР Ял хусләх министрствин приказөпе килөшүллөн патшаләх техника надзор управленийөн пусләхө В. Дмитриев район валли график сирөплетрө. Унпа килөшүллөн Уйкас Янасал ял тәрәхөнчи Ильич яч. хис хусләхән тата хресчен (фермер) хусләхөсемпе харпәрләхәра техника тытәкан уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 8-мөшөнке, Мән Сөнтөр ял тәрәхөнчи КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 20-мөшөнке, Ильинка ял тәрәхөнчи КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 17-мөшөнке, Каткәс ял тәрәхөнчи «Моргаушская» чәх-чөп фабрикөпе «ВТМ» обществән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 15-мөшөнке, Муркаш ял тәрәхөнчи Е. Андреев яч. хис. хусләхпа «Картофель» агросоюзән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 1-мөшөнке, Москакасси ял тәрәхөнчи «Передовик» хусләхән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 22-мөшөнке, Оринин ял тәрәхөнчи «Оринино», «Восток» хусләхәнсен тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 10-мөшөнке, Сатракасси ял тәрәхөнчи «Свобода» хусләхән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 3-мөшөнке, Турай ял тәрәхөнчи Суворов яч. хис. хусләхән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 2-мөшөнке, Хорнуй ял тәрәхөнчи «Путь Ильича» агрофирмән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 9-мөшөнке, Чуманкасси ял тәрәхөнчи Чапаев яч. хис., Чкалов яч. хис. хусләхәнсен тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 7-мөшөнке, Шетмөпус ял тәрәхөнчи «Колос» обществәпа Мичурин яч. хис. агрофирмән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 14-мөшөнке, Юнкә ял тәрәхөнчи КФХөсемпе уйрәм граждәнсен сү уйәхөн 19-мөшөнке, Йүскасси ял тәрәхөнчи «Ударник» хусләхән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 13-мөшөнке, Ярапайкасси ял тәрәхөнчи «Герой» хусләхән тата КФХөсемпе уйрәм граждәнсен ака уйәхөн 6-мөшөнке, Ярославка ял тәрәхөнчи КФХөсемпе уйрәм граждәнсен сү уйәхөн 5-мөшөнке хайсен техника хатөресене техосмотр тәрәтмалла.

С. НИКОЛАЕВ,

патшаләх техника надзорөн районти инженер-инспекторө.